

ambijent ruralne arhitekture istre - arhitektura ambijenta



Latinska riječ *ambiens* koja znači *obilaziti*, *opkoljavati* započinje bazalnu analizu pojave životnih uvjeta i biotičkih faktora u nekom prostoru, nazvavši tu pojavu *ambijent*. Obilaziti oko nečega i opkoljavati nešto, nije ništa drugo do namjera za nešto osvojiti, zavladatai nečim. Ako smo dosad uz pojam *ambijent* vezivali samo pozitivnu konotaciju ugodnog prostora nastalog ljudskom ili prirodnom rukom, vrijeme je pogledati «istini u oči».



Različiti oblici i nivoi *ambijenta* nas ne sputavaju da u raspravu uzmemo jedan, koji nas danas sve više brine, zaokuplja, zbog kojeg se donose kriteriji ponašanja, koji nam postaje dragocjen, jer je ambijent opstanka našeg identiteta.

To je *životna sredina* u kojoj sagledavamo ukupnost arhitekture, predmeta, biljaka i ozračja, a omogućuje nam život i utječe na razvoj živih bića.

Vjerojatno često zaboravljamo kako značajnu ulogu ima *životna sredina* ili *ambijent* u našem življenju, razvoju, a naročito opstanku.

Prilog ciljanom razmišljanju o našem ambijentu započinjemo postavljanjem dijagnoze: ***gdje smo?***



gdje smo?



gdje smo?





TIPOLOGIJA ISTARSKE RURALNE ARHITEKTURE

(grčka riječ *typos* što znači, *lik, oblik, uzor*)



19. st.



Svjesni da istarska ruralna arhitektura postoji od prapovijesti do danas, zasigurno smo svjesni da je ona poprimala drugačije oblike ili tipološke karakteristike kroz povijest. Nekako je najustaljeniji pojam *ruralna arhitektura* za onu koja je ostala do današnjeg dana i predstavlja gradnju staru u najvećoj mjeri stotinjak godina, uključivši i starije datacije.

20. st.



Određivanjem karakterističnih osobina neke cjeline i suodnos između njih zovemo ***tipologijom*** ili *tipološkim karakteristikama*.

Što je tipološka poveznica ili tipologija ruralne istarske arhitekture:

Graditeljski materijal – kamen lomljeni, klesani, drvo crnogorično i bjelogorično, izvedenice iz kamena i drva kao što vapno, mortovi

Graditeljski prefabrikati – cigleni proizvodi kao kanalice, tavelice, metal

Graditeljske tehnike – zidanje kamenih zidova, izrada drvenih međukatnih i krovnih konstrukcija, pokrivanje kamenim škriljem i kanalicom, popločavanje kamenim pločama, obrada kamena zidarska i klesarska, zidanje dimnjaka, spravljanje mortova, tesarska i jednostavnija stolarska obrada drva, spajanje drvenih ili kamenih dijelova, izrada «pletjenih» pregrada i sl.

Graditeljske metodologije rada – paljenje i gašenje vapna, sakupljanje ili eksploatacija kamenog agregata, bušenje drva i kamena, izrada skela, prenošenje ili prevoženje materijala i sl.

Oblik – jednostavni volumeni osnovnih građevina, masivni kameni elementi, neravno tvrdo drvo ručno obrađeno, monumentalni aneksi kao baladuri, stepeništa, cisterne, jednostavni i jeftiniji jednostrešni gospodarski aneksi, strmi kameni krovovi i sl.

Tipove ruralne istarske arhitekture dijelimo na stambene, gospodarske, stambeno-gospodarske, pomoćne (cisterne, portale i sl.)

Tipologija se mijenja, poprima obilježja drugog vremena ili unešenih navika, stoga moramo razlikovati za koje vremensko razdoblje vrijedi neka karakteristika. Npr. slamnati krovovi su tipični i za istarsku ruralnu arhitekturu, ali za određena povijesna razdoblja i određena uža područja ili produžna vapneno-cementna žbuka je danas tipološka obrada fasada iako je relativno «mlad» sastav materijala.



UNIVERZALNOST ILI POSEBNOST





Ruralna arhitektura je arhitektura bez arhitekta.

Analizirajući istarsku arhitekturu moramo polaziti od osnovnih ljudskih potreba, osnovnih univerzalnih graditeljskih vještina, kako bi ustanovili koje su to karakteristike koje su određene isključivo ovim podnebljem i posebnosti baš istarskih graditelja. Odmah na početku smo iznenađeni relativno malim obimom specifičnosti:

- ***suhozidno istarsko graditeljstvo*** koje je direktno povezano s lokalnim resursom – kamenom, odnosno faktura zida je određena oblikom kamena s lokaliteta
- ***rukopis graditelja*** je uzročno posljedično vezan uz lokalni kamen
- ***boja kamenog agregata*** (naplavina, var i sl.) vezana je uz mineralni sastav tla pojedinog užeg ili šireg lokaliteta





- ***boja fasada*** određena je nijansom agregata
- ***drveni dijelovi ili sklopovi istarske arhitekture*** određeni su vrstom i naravnim oblikom drva (hrasta, kestena, bagrema – ariš, smreka, jela)
- ***kameni masivni elementi*** uvjetovani su i određeni vrsnoćom i dobavljivim kamenom, što se odražava na dimenzije i nivo kamenoklesarske obrade

Najbogatiji resurs posebnosti leži u ljudima. Oni stvaraju posebnosti. Od njih započinju talenti, rađaju uzori, koji mijenjaju navike, poglede, pristup, uzrokujući promjene na terenu, lokalno. Te se promjene instaliraju, udomaće, ambijentiraju, postaju navike, te predstavljaju lokale kriterije i konačno obilježja. Najveće i najčešće specifičnosti poteknu od pojedinaca koji graditeljskom inovativnošću promjene pristup i način te započnu «istu stvar» na drugi način.



Neke od takvih posebnosti prepoznamo danas najlakše, dok su «svježe u upotrebi»:

- *patiniranje žbuka zemljanim pigmentima*
- *patiniranje drvenih obloga*
- *voštanje drvene građe*
- *reupotreba starog namještaja*
- *proizvodnja jednostavnog namještaja i kućne opreme*
- *upotreba rabljenog materijala*



Rezultati takvih novih, modernih pristupa, su smanjena upotreba konfekcijske opreme i robe, jeftinija gradnja, zaštita tipologije i naročito važna revitalizacija tradicijskih obrta.



Neke od posebnosti koje nisu pozitivne i predstavljaju pomodarski mentalitet:

- upotreba kamenog pokrova na neprimjerenim građevinama
- izgradnja tipoloških objekata u neprimjerenim ambijentima, na neprimjeren način ili s neprimjerenim sadržajem
- izživljavanje, odnosno neumjerno korištenje ili pretjerivanje u korištenju prirodnih materijala





- obrada fasada fugiranjem pod svaku cjenu
- upotreba konfekcijske robe i tradicijskog materijala bez kriterija
- upotreba netipičnih rješenja bez kriterija



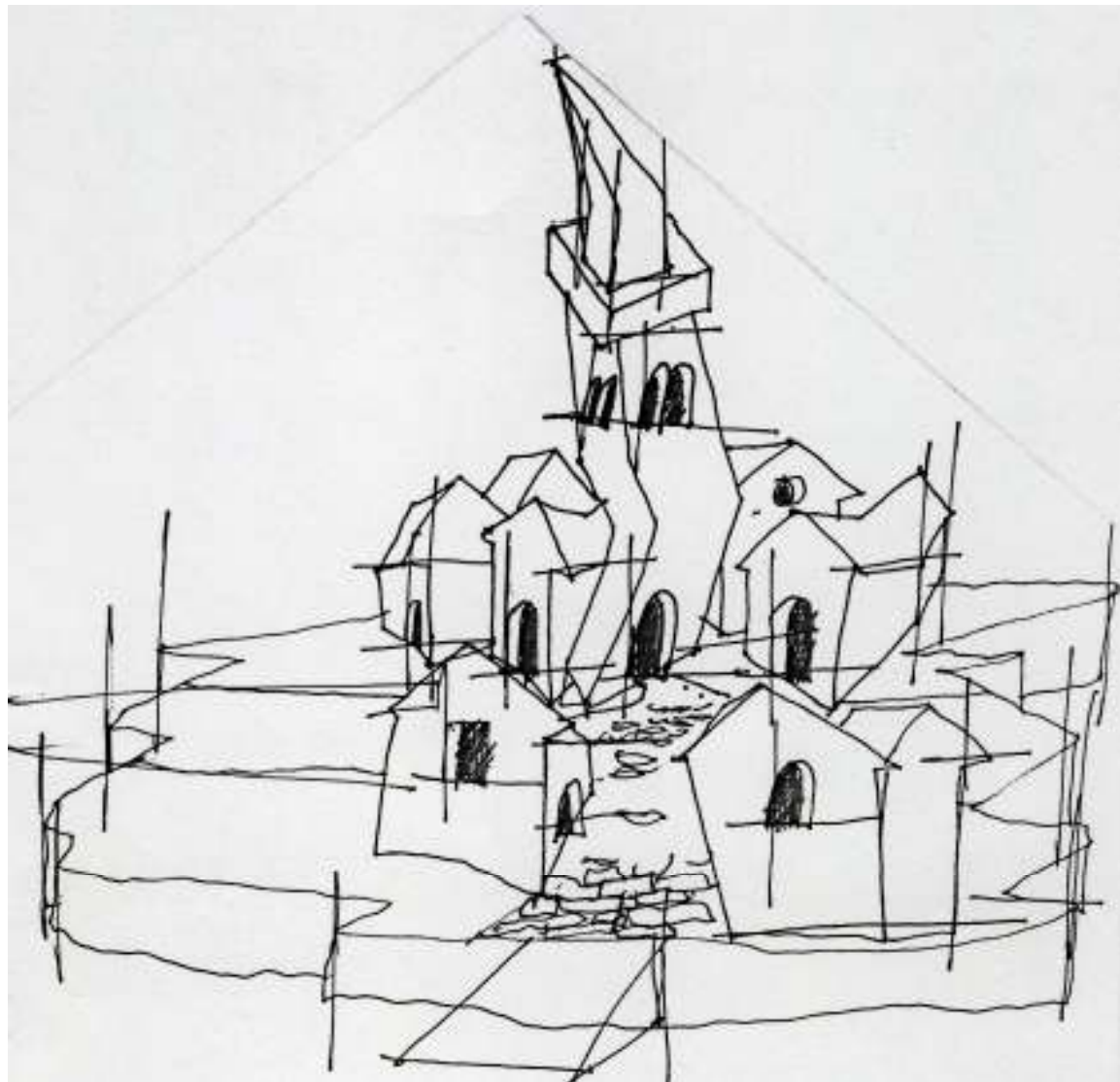
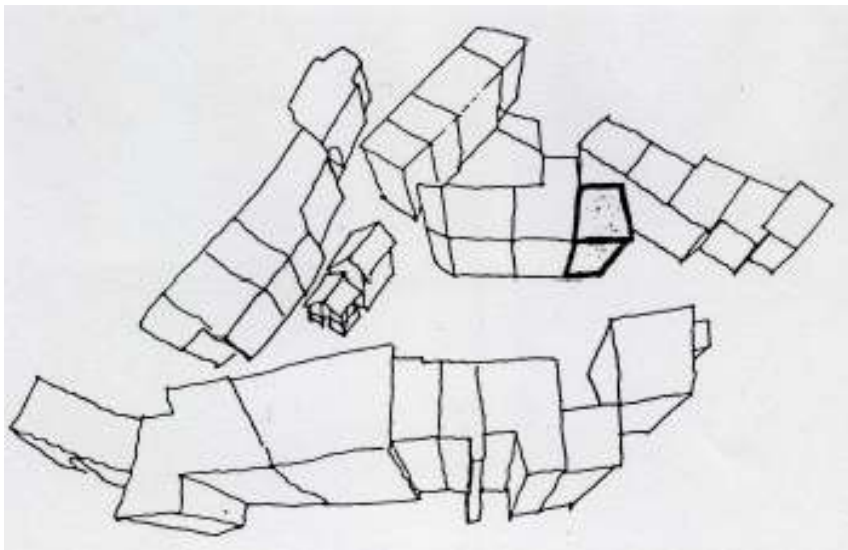


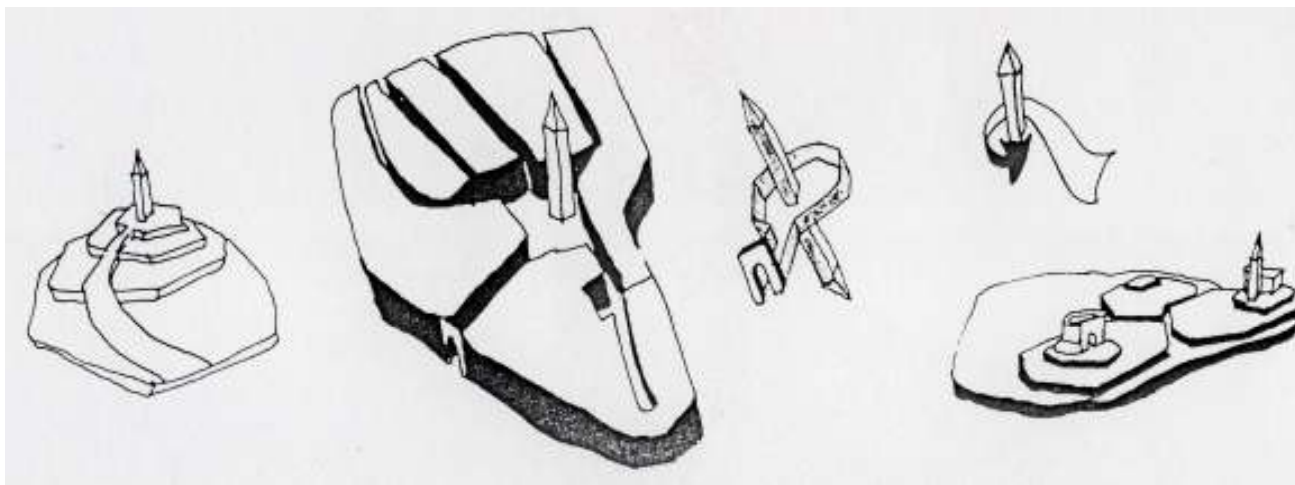
VIT DOM
tel. 091 1848 032
**PRODAJE SE
VENDESI
ZU VERKAUFEN**





UTJECAJ AMBIJENTA NA ARHITEKTURU





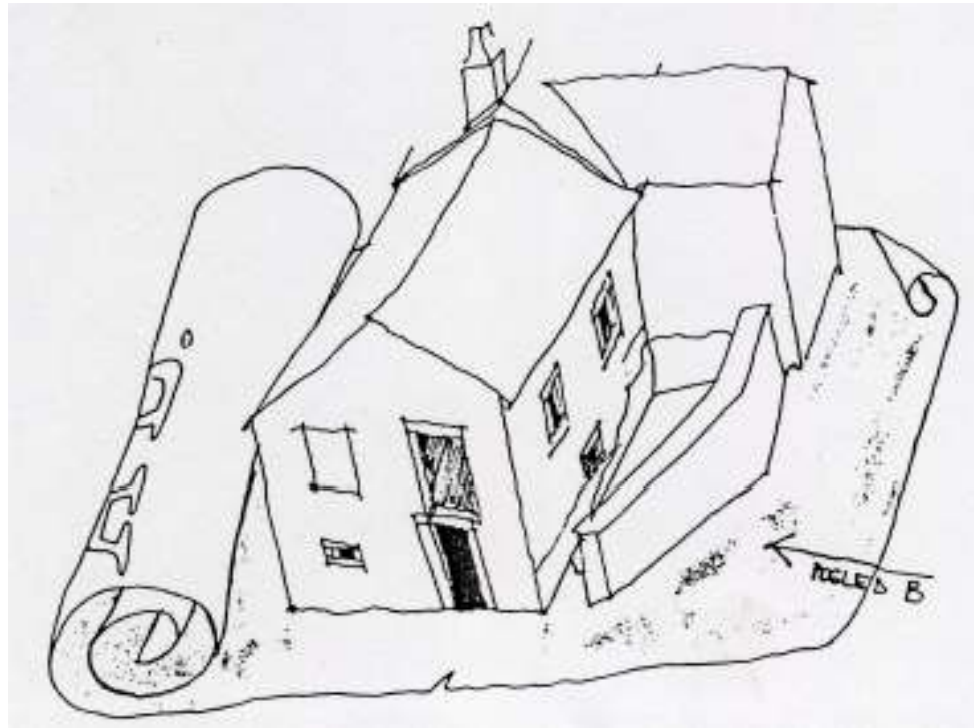
Ambijent kraja uvjetuje i određuje tipologiju ruralne arhitekture:

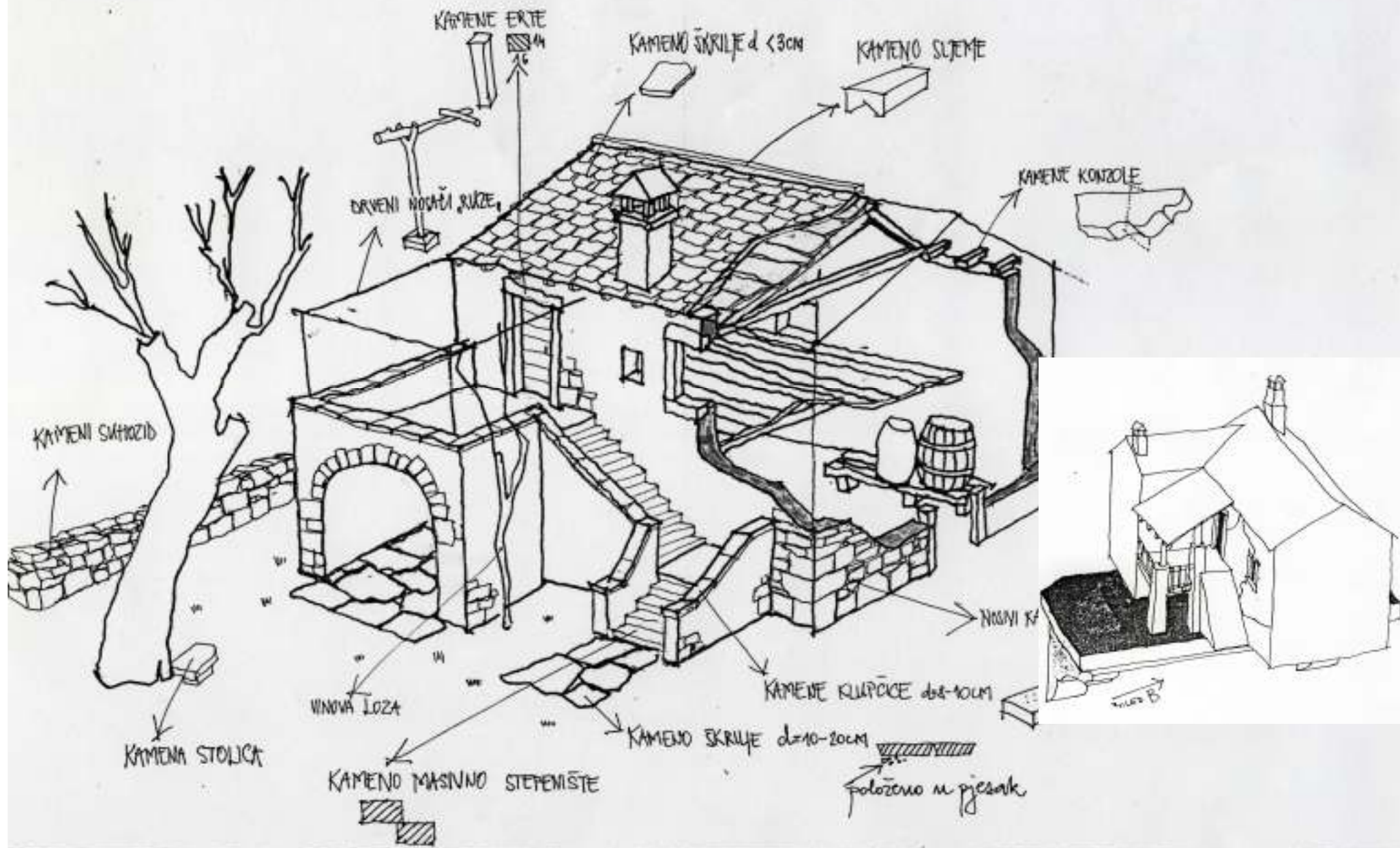
- *Morfološke osobine kraja* utječu na prilagođavanje arhitekture toplim i hladnim prodorima zraka, svojom orijentacijom, izgledom, grupiranjem i sl.
- *Blizina voda* utječe na razvoj naselja posredno i neposredno
- *Karakteristike poljoprivrednog tla* utječu na staništa biljaka, životinja, što neposredno utječe na razvoj arhitekture
- *Infrastruktura* značajno utječe na razvoj arhitekture
- *Duhovni ambijent* regije također utječe na specifičnosti arhitekture kao što su kalvarije, kapelice, grupiranje naselja oko ili na temeljima samostana
- *Rurbanitet* – pojava unošenja neprilagođenih ruralnih rješenja i elemenata u urbanu sredinu
- *Ruralizacija* – pojava kada se nešto pod svaku cijenu pretvara u ruralno



SAVJETI ZA OČUVANJE RURALNE ARHITEKTURE I AMBIJENTA

1. Čuvanjem ambijenta štitimo arhitekturu
2. Razlikovati današnju arhitekturu današnjeg sela i postojeću povijesnu ruralnu arhitekturu današnjeg sela.
3. Proučavati graditeljska pravila iz prošlosti i iz njih izvlačiti pouke. Ne kopirati slijepo povijesnu arhitekturu.
4. Prilikom obnova ruralne arhitekture koristiti najsličnije materijale (vapno, kamen lokalni...) i držati se principa *reverzibilnosti, kompatibilnosti i trajnosti*





5. Upoznati vapnene žbuke, njihove prednosti, jednostavnosti i upotrebljivosti



6. Inovativnost, ručni rad i upotreba rabljene opreme i materijala u najvećoj mjeri.
7. Držati se principa minimalizma, ne raditi ono bez čega se može.
8. Nastojati uz najmanje zahvate arhitekturu prenijeti drugim pokoljenjima.
9. Ne prilagođavati arhitekturu sadržaju, već sadržaj prilagoditi arhitekturi.
10. Sve fasade koje su građene da budu žbukane, ožbukati.



11. Uključiti autohtono raslinje uz ruralnu arhitekturu.
12. Kamene elemente izrađivati masivne, ne obložne.



gdje smo?



gdje smo?



